

Wyrok z dnia 13 kwietnia 2007 r., I CSK 488/06

Obowiązujące prawo – w tym art. 67 Konstytucji i art. 12 ust. 2 i 3 Europejskiej Karty Społecznej sporządzonej w Turynie dnia 18 października 1961 r. (Dz.U. z 1999 r. Nr 8, poz. 67) – nie nakłada na Państwo obowiązku zapewnienia każdemu obywatelowi niezdolnemu do pracy ze względu na stan zdrowia lub wiek albo pozostającemu bez pracy nie z własnej woli, świadczenia z ubezpieczenia społecznego zapewniającego zaspokojenie niezbędnych potrzeb.

Sędzia SN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

Sędzia SN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

Sędzia SN Katarzyna Tyczka-Rote

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Józefa G. przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Zdrowia i Ministra Pracy i Polityki Społecznej o zapłatę, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 kwietnia 2007 r. skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 kwietnia 2006 r.

oddalił skargę kasacyjną, nie obciążył powoda kosztami postępowania kasacyjnego oraz przyznał radcy prawnej Agnieszce I., prowadzącej kancelarię radcy prawnego w W., od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie kwotę 5400 zł podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

Uzasadnienie

Powód wnosił o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Zdrowia oraz Ministra Pracy i Polityki Społecznej kwoty 500 000 zł z ustawowymi odsetkami, zarzucając, że w wyniku łamania praw człowieka oraz art. 2 i 67 Konstytucji, a także ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (jedn. tekst: Dz.U. z 1998 r.

Nr 64, poz. 414 ze zm.), został pozbawiony prawa do emerytury, renty i zasiłku dla bezrobotnych, gdyż choć pracował 35 lat i płacił składki na ubezpieczenie społeczne, to z powodu osiemnastomiesięcznej przerwy w zatrudnieniu nie ma obecnie prawa do zasiłku ani emerytury lub renty, a kwoty przyznawane z pomocy społecznej nie pozwalają na przeżycie.

Wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2005 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo, a Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2006 r. oddalił apelację powoda.

Sądy ustaliły, że powód – urodzony w dniu 9 stycznia 1943 r. – od 1997 r. pozostaje bez pracy i nie ma prawa do zasiłku dla bezrobotnych, choruje na artretyzm, gościec mięśniowy, nadciśnienie tętnicze, a także leczy się z powodu zwyrodnienia stawów i kręgosłupa. Uzyskał informację, że nie spełnia ustawowych warunków do uzyskania renty ani emerytury. Korzysta okresowo ze świadczeń z pomocy społecznej, mieszka z małoletnim synem, na którego otrzymuje zasiłek rodzinny w kwocie 42 zł miesięcznie i alimenty w wysokości 450 zł, oraz z konkubiną, która pobiera rentę w wysokości 613 zł miesięcznie, wszyscy utrzymują się z tych świadczeń.

Sądy obu instancji stwierdziły, powołując się na stanowisko Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego, że art. 2 i 67 Konstytucji nie mogą stanowić samodzielnej podstawy dochodzenia na drodze sądowej roszczeń o świadczenia z ubezpieczenia społecznego. (...)

W skardze kasacyjnej opartej na obu podstawach powód w ramach pierwszej zarzucił naruszenie art. 2, 67 ust. 1 i 2, art. 71, 77 ust. 1 Konstytucji oraz art. 417 § 1 k.c. przez błędną wykładnię i niezastosowanie ich do zgłoszonego żądania, co pozbawiło go prawa do zabezpieczenia społecznego w sposób naruszający istotę tego prawa, naruszenie art. 9 Konstytucji oraz art. 12 ust. 2 i 3 w związku z art. 30 Europejskiej Karty Społecznej sporządzonej w Turynie dnia 18 października 1961 r. (Dz.U. z 1999 r. Nr 8, poz. 67 – dalej: „EKS”) w związku z art. 97 Konstytucji przez błędną wykładnię i nieprzyjęcie wadliwości implementacji powyższych przepisów Karty na grunt prawa polskiego ani odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na podstawie art. 77 Konstytucji.

Zarzucił także naruszenie art. 5 § 1 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. oraz art. 212 i 232 k.p.c. przez brak pouczenia o konieczności i właściwych sposobach wykazania roszczenia odszkodowawczego oraz różnicy pomiędzy odszkodowaniem i

zadośćuczynieniem, co doprowadziło do nieustalenia stanu faktycznego i prawnego w sprawie oraz faktycznego pozbawienia powoda prawa do dochodzenia roszczenia na drodze sądowej i w związku z tym naruszenia art. 45 ust. 2 Konstytucji oraz art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.). Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. (...)

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powszechnie przyjmuje się, że powołane jako podstawa roszczenia przepisy art. 2 i art. 67 Konstytucji, stanowiące, iż Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2) oraz że obywatel w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo i po osiągnięciu wieku emerytalnego, a także pozostający bez pracy nie z własnej woli i nie mający innych środków utrzymania, ma prawo do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa ustawa (art. 67), nie mogą stanowić samodzielnej podstawy roszczeń obywateli dochodzonych na drodze sądowej. Artykuł 2 jest ogólną deklaracją polityczną niekreującą praw podmiotowych ani obowiązków Państwa wydania określonych ustaw, a więc tym bardziej ustaw przyznających roszczenia finansowe.

Podobnie art. 67 Konstytucji jest jedynie źródłem gwarancji konstytucyjnych i wzorcem ustawodawczym, określającym w sposób ogólny zakres i formy zabezpieczenia społecznego, które ma sprecyzować ustawa. Z jego treści nie da się wyprowadzić określonego prawa podmiotowego ani roszczenia o konkretne świadczenie z ubezpieczenia społecznego lub opieki społecznej. Stanowisko takie wielokrotnie wyrażał Trybunał Konstytucyjny (np. wyrok z dnia 7 września 2004 r., SK 30/03, OTK-A Zb.Urz. 2004, nr 8, poz. 82) oraz Sąd Najwyższy (np. wyrok z dnia 14 marca 2002 r., III RN 141/01, OSNP 2002, nr 24, poz. 584). Przepisy te zatem nie mogły być podstawą prawną roszczenia powoda i jako takie nie mogły zostać naruszone przy jego rozpoznaniu.

Trzeba jednak stwierdzić, że w skardze kasacyjnej kilkakrotnie podkreślone zostało, iż przedmiotem roszczenia powoda jest żądanie odszkodowania od Skarbu Państwa za dopuszczenie się deliktu legislacyjnego, w wyniku którego powód został pozbawiony zagwarantowanego w art. 67 Konstytucji prawa do zabezpieczenia

społecznego. Skarżący zarzucił, że regulacje ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. Nr 64, poz. 593 ze zm.) oraz ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.) pozbawiły go prawa do zabezpieczenia społecznego, nie przewidując dla osób w jego sytuacji prawa do renty, emerytury ani zasiłku dla bezrobotnych, a prawo do świadczenia z pomocy społecznej ustalając na niewystarczającym poziomie. Zarzucił także zaniechanie legislacyjne w postaci niewydania odpowiednich przepisów prawnych, które zapewniłyby osobom w jego sytuacji prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego w zakresie zagwarantowanym w art. 67 Konstytucji.

Dochodzone w sprawie roszczenie odszkodowawcze opiera się zatem na deliktowej odpowiedzialności Skarbu Państwa, która do dnia 1 września 2004 r. – chwili wejścia w życie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1692) – uregulowana była w art. 417 k.c., a od tego dnia w art. 417 i art. 417¹ k.c. Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy i Trybunał Konstytucyjny, przepisy te, a nie stosowany wprost i samodzielnie art. 77 Konstytucji, stanowiły i stanowią podstawę odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa (por. m.in. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, OTK Zb.Urz. 2001, nr 8, poz. 256 i z dnia 23 września 2003 r., K 20/02, OTK-A Zb.Urz. 2003, nr 7, poz. 76, oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2004 r., V CK 376/03 i z dnia 23 kwietnia 2004 r., I CK 591/03, nie publ.). Trzeba też podzielić stanowisko Sądu Najwyższego zajęte w uchwale z dnia 24 listopada 2005 r., III CZP 82/05 (OSNC 2006, nr 9, poz. 148), że przed wejściem w życie art. 417¹ k.c. nie było podstawy prawnej uzasadniającej odpowiedzialność Skarbu Państwa za delikt prawodawczy, zgodnie bowiem z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r., art. 417¹ k.c. nie działa wstecz, a art. 417 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 września 2004 r. nie obejmował deliktu ustawodawczego, co wynikało z ówczesnej podstawy aksjologicznej, wyłączającej odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa za działalność prawodawcy.

O deliktowej odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa za działalność legislacyjną, która, zdaniem skarżącego, pozbawiła go prawa do zabezpieczenia społecznego zagwarantowanego w art. 67 Konstytucji, można zatem mówić dopiero od dnia 1 września 2004 r., tj. od wejścia w życie art. 417¹ k.c., stanowiącego podstawę prawną tej odpowiedzialności. Wskazany przepis

przewiduje odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez wydanie aktu normatywnego, której naprawienia można żądać dopiero po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu niezgodności tego aktu z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą, oraz odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niewydanie aktu normatywnego, którego obowiązek wydania przewiduje przepis prawa, przy czym w tym wypadku niezgodność z prawem niewydania tego aktu stwierdza sąd rozpoznający sprawę o naprawienie szkody.

Jeżeli zatem skarżący zarzuca, że określone przepisy pozbawiły go zagwarantowanych w Konstytucji świadczeń z ubezpieczenia społecznego, to w istocie zarzuca sprzeczność z tym przepisem Konstytucji określonych regulacji ustawowych lub ich niekompletność, niepozwalającą na realizację w określonych sytuacjach prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego w zakresie wskazanym w art. 67 Konstytucji. W tej sytuacji, zgodnie z art. 417¹ § 1 k.c., powinien przedstawić wyrok Trybunału Konstytucyjnego stwierdzający niezgodność z art. 67 Konstytucji określonych przepisów ustawowych regulujących świadczenia z ubezpieczenia społecznego, jedynie bowiem Trybunał Konstytucyjny jest uprawniony, zgodnie z art. 188 Konstytucji, do stwierdzenia niezgodności określonych przepisów ustawowych z Konstytucją lub z ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi. Także Trybunał Konstytucyjny jest jedynie uprawniony do stwierdzenia istnienia tzw. luki normatywnej (por. m.in. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 października 2001 r., SK 22/01, OTK Zb.Urz. 2001, nr 7, poz. 216).

Powód nie tylko nie przedstawił wyroku Trybunału Konstytucyjnego w tym przedmiocie, lecz nie wskazał także przepisów ustaw mających taki charakter. W okresie objętym zarzutami pozwu obowiązywały w tym zakresie ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jedn. tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.), z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514 ze zm.), z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 99, poz. 1001 ze zm.), z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (jedn. tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 ze zm.) oraz z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. Nr 64, poz. 593 ze zm.).

Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie wypowiadał się o zgodności przepisów tych ustaw z Konstytucją, w tym z art. 67. Podkreślał przede wszystkim, że art. 67 stanowi o prawie każdego, kto znajdzie się w określonej sytuacji, do ubezpieczenia i zaopatrzenia społecznego, jednak nie różnicuje tych praw i nie przesądza sposobu i form ich realizacji, pozostawiając to ustawodawcy zwykłemu, który ma swobodę w określeniu przesłanek, form i zakresu świadczeń. Stopień pokrycia potrzeb osób uprawnionych jest zależny od poziomu ogólnej zamożności społeczeństwa i od stanu finansów publicznych (wyrok z dnia 7 listopada 2004 r., SK 30/03, OTK-A Zb.Urz. 2004 r., nr 8, poz. 82). Zdaniem Trybunału, z art. 67 Konstytucji nie da się wyprowadzić konstytucyjnego prawa do jakiejkolwiek konkretnej formy świadczeń z ubezpieczenia społecznego (wyrok z dnia 6 lutego 2002 r., SK 11/01, OTK Zb.Urz. 2002, nr 1, poz. 2), a państwo, mając obowiązek podejmowania działań, które zapewnią odpowiednie środki finansowe niezbędne dla realizacji konstytucyjnych praw socjalnych, musi uwzględniać sytuację gospodarczą i konieczność zapewnienia warunków rozwoju gospodarczego, a także dostosować zakres realizacji praw socjalnych do warunków ekonomicznych (wyrok z dnia 22 października 2001 r., SK 16/01, OTK Zb.Urz. 2001, nr 7, poz. 214). Granice możliwości zaspokojenia potrzeb społecznych wyznaczane są przez inne podlegające ochronie wartości konstytucyjne, także takie jak równowaga budżetowa (wyrok z dnia 8 maja 2000 r., SK 22/99, OTK Zb.Urz. 2000, nr 4, poz. 107). Trybunał wskazał też, że na tle spraw dotyczących zabezpieczenia społecznego nie bada trafności lub celowości decyzji parlamentu i przyjmuje zawsze wstępne założenie racjonalności tych działań (wyrok z dnia 12 września 2000 r., K 1/00, OTK Zb.Urz. 2000, nr 6, poz. 185).

Badając przepisy ustaw o ubezpieczeniach społecznych i o pomocy społecznej, Trybunał Konstytucyjny stwierdził daleko idącą swobodę ustawodawcy zwykłego w określaniu przesłanek i zasad udzielania tych świadczeń. W szczególności uznał, że nie narusza określonej w art. 67 Konstytucji istoty prawa do zabezpieczenia społecznego ani innych postanowień Konstytucji, w tym zasady sprawiedliwości i równości społecznej, uzależnienie prawa do renty inwalidzkiej z tytułu niezdolności do pracy oraz prawa do emerytury od posiadanego okresu pracy objętej ubezpieczeniem, skoro ustawodawca jednocześnie w ustawie o pomocy społecznej przyznał prawo do takiej pomocy osobom nieposiadającym prawa do renty lub emerytury ze względu na brak ustawowego okresu zatrudnienia (wyroki z

dnia 7 września 2004 r., SK 30/03, OTK-A Zb.Urz. 2004, nr 8, poz. 82, z dnia 27 stycznia 2003 r., SK 27/02, OTK-A Zb.Urz. 2003, nr 1, poz. 2 oraz z dnia 8 maja 2000 r., SK 22/99, OTK Zb.Urz. 2000, nr 4, poz.107). Z kolei w wyrokach z dnia 20 listopada 2001 r., SK 15/01 (OTK Zb.Urz. 2001, nr 8, poz. 252) oraz z dnia 9 czerwca 2003 r., SK 5/03 (OTK-A Zb.Urz. 2003, nr 6, poz. 50) stwierdził jednoznacznie, że nie jest uprawniony do oceny słuszności i celowości działań ustawodawcy co do zakresu zapewnienia uprawnionym prawa do zabezpieczenia społecznego, są to bowiem kwestie natury politycznej, a nie prawnej. Jeżeli ustawodawca z przyczyn aksjologicznych nie objął regulacją ustawową pewnej grupy osób, nie przyznając im określonych praw, to słuszność i celowość takiego działania uchyla się spod oceny Trybunału Konstytucyjnego jako materia polityczna, należąca do zakresu swobody ustawodawcy. (...)

Skoro zatem powód nie przedstawił wyroku Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającego niezgodność z Konstytucją przepisów regulujących prawo do zabezpieczenia społecznego, które pozbawiły go prawa do renty i emerytury, a w świetle przedstawionych wyżej orzeczeń Trybunału brak podstaw do wystąpienia przez Sąd Najwyższy z odpowiednim pytaniem prawnym na podstawie art. 193 Konstytucji, roszczenie o odszkodowanie dochodzone na podstawie art. 417¹ § 1 k.c. nie mogło być uwzględnione.

Roszczenie to nie mogło być uwzględnione także na podstawie art. 417¹ § 4 k.c., gdyż o deliktowym zaniechaniu legislacyjnym można mówić tylko wówczas, gdy obowiązek wydania określonego aktu normatywnego przewiduje konkretny przepis, który wskazuje jednocześnie zakres koniecznej regulacji. Musi zatem istnieć przepis nakładający na ustawodawcę obowiązek wydania aktu normatywnego regulującego ściśle określoną materię, tak aby można było dokładnie wskazać zakres koniecznej regulacji. Przenosząc te wymagania na grunt rozpoznawanej sprawy trzeba stwierdzić, że art. 67 Konstytucji zawiera jedynie odesłanie do ustaw zwykłych, a więc i obowiązek ich wydania. Nie określa szczególnych wymogów, którym powinny odpowiadać regulacje ustawowe dotyczące świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a w szczególności jakie powinny być ustawowe przesłanki, zasady przyznawania i wysokość tych świadczeń, pozostawiając w tym zakresie swobodę ustawodawcy zwykłemu. Trzeba podkreślić, że ani art. 67 Konstytucji, ani żaden inny przepis obowiązującego prawa nie konstruuje wymogu, by każdy obywatel niezdolny do

pracy z powodu choroby lub osiągnięcia określonego wieku, miał prawo do renty lub emerytury, a każdy obywatel pozostający nie z własnej woli bez pracy, miał prawo do zasiłku. Żaden przepis nie określa też świadczenia, jakie powinien otrzymać każdy obywatel z zabezpieczenia społecznego, które zapewniłoby mu zaspokojenie niezbędnych potrzeb. Z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wynika jedynie, że pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach godności człowieka. Nie wynika jednak z tego obowiązek Państwa zapewnienia każdemu pozostającemu nie z własnej woli bez pracy świadczenia z ubezpieczenia społecznego na poziomie umożliwiającym życie w warunkach godności człowieka. Z tych względów trzeba uznać, że żaden przepis nie przewiduje obowiązku wydania aktu normatywnego, który zapewniłby każdemu obywatelowi znajdującemu się w sytuacji określonej w art. 67 Konstytucji świadczenia z ubezpieczenia społecznego w wysokości zapewniającej zaspokojenie niezbędnych potrzeb. O prawie do tych świadczeń, przesłankach ich przyznania oraz wysokości decyduje ustawodawca, który określił je we wskazanych wyżej ustawach obejmujących regulację zabezpieczenia społecznego, wypełniając tym samym obowiązek konstytucyjny nałożony przez art. 67. Nie ma zatem podstaw do odpowiedzialności Skarbu Państwa za deliktowe zaniechanie legislacyjne określone w art. 417¹ k.c.

Nie ma także podstaw do deliktowej odpowiedzialności Skarbu Państwa za zarzucaną w skardze kasacyjnej niewłaściwą implementację obowiązujących Polskę przepisów prawa międzynarodowego.

Polska ratyfikowała większość przepisów Europejskiej Karty Społecznej sporządzonej w Turynie dnia 18 października 1961 r., w tym powołany w skardze kasacyjnej art. 12 ust. 2 i 3, stanowiący że w celu zapewnienia skutecznego wykonywania prawa do zabezpieczenia społecznego, umawiające się strony zobowiązują się utrzymywać system zabezpieczenia społecznego na zadowalającym poziomie, równym co najmniej poziomowi необходимemu do ratyfikowania Konwencji nr 102 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej minimalnych norm zabezpieczenia społecznego (art. 12 ust. 2) oraz zabiegać o stopniowe podnoszenie poziomu systemu zabezpieczenia społecznego (art. 12 ust. 3).

Zarzut niezgodności przepisów prawa polskiego z tymi normami prawa międzynarodowego może być skutecznie rozstrzygnięty jedynie przez Trybunał Konstytucyjny (art. 188 Konstytucji). Rozważając, czy istnieją podstawy do zwrócenia się do Trybunału z pytaniem prawnym, trzeba stwierdzić, że zgodnie z powszechnym stanowiskiem doktryny oraz Komitetu Praw Społecznych Rady Europy, badającego i orzekającego o zgodności lub niezgodności prawodawstwa państw, które ratyfikowały Kartę z jej postanowieniami, przepisy Europejskiej Karty Społecznej nakładają na państwa jedynie obowiązek ustanowienia i utrzymania takiego systemu ubezpieczeń społecznych, który gwarantuje ochronę przed większością ryzyk i zapewnia osłonę socjalną przeważającej części społeczeństwa oraz ma określoną spójność. Nie jest wymagane objęcie zabezpieczeniem socjalnym na określonym poziomie wszystkich ryzyk i wszystkich obywateli.

Należy podkreślić, że choć art. 12 ust. 2 EKS zobowiązuje państwa do utrzymywania zabezpieczenia społecznego przynajmniej na poziomie określonym w przepisach Konwencji nr 102, to także państwa, które nie ratyfikowały tej Konwencji, a do takich należy Polska, mogą spełniać wymogi art. 12 ust. 2 EKS, jeżeli przewidziany w nich poziom zabezpieczenia społecznego faktycznie odpowiada poziomowi Konwencji nr 102, tj. obejmuje określoną liczbę ubezpieczonych zatrudnionych lub zamieszkałych w danym państwie i gwarantuje im ochronę przed co najmniej trzema wybranymi kategoriami ryzyk społecznych i ekonomicznych (choroba, inwalidztwo, macierzyństwo, starczy wiek, śmierć, bezrobocie, wypadek przy pracy lub choroba zawodowa). Komitet Praw Społecznych Rady Europy, który oceniał przepisy prawa polskiego, nie stwierdził niezgodności polskich przepisów z art. 12 ust. 2 lub 3 EKS; jedynie w zakresie oceny wysokości zasiłków dla bezrobotnych, okresów pobierania zasiłków chorobowych, poziomu zasiłków rodzinnych oraz kręgu uprawnionych do świadczeń w razie śmierci żywiciela rodziny, Komitet odroczył wydanie orzeczenia do czasu uzupełnienia przez Polskę przedstawionych w tym przedmiocie informacji. (...) Nie ma więc podstaw do wystąpienia Sądu z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego. (...)

Reasumując należy stwierdzić, że żaden z obowiązujących w Polsce przepisów, w tym art. 67 Konstytucji, jak również art. 12 ust. 2 i 3 EKS z 1961 r., nie nakładają na Państwo obowiązku zapewnienia każdemu obywatelowi niezdolnemu do pracy ze względu na stan zdrowia lub wiek albo pozostającemu bez pracy nie z

własnej woli, świadczenia z ubezpieczenia społecznego zapewniającego zaspokojenie niezbędnych potrzeb.

Zarzuty skargi kasacyjnej oparte na pierwszej podstawie określonej w art. 398³ §1 pkt 1 k.p.c. należy więc uznać za nieuzasadnione. (...)

Z tych względów Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. (...)